

www.tskmn.pl
gruenberg@tskmn.pl

Grünberger Monatsblatt

MIESIĘCZNIK ZIELONOGÓRSKI

*Biuletyn Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Mniejszości Niemieckiej w Zielonej Górze.
Bulletin der Sozial-Kulturellen Gesellschaft der Deutschen Minderheit in Grünberg.*

Nr 8

August / sierpień 2005 r.

Der Bauer und sein Kind

Der Bauer steht vor seinem Feld
und zieht die Stirne kraus in Falten:
„Ich hab’ den Acker wohl bestellt,
auf reine Aussaat streng gehalten;
nun seh’ mir eins das Unkraut an!
Das hat der böse Feind getan!“

Da kommt sein Knabe hochbeglückt,
mit bunten Blumen reich beladen,
im Felde hat er sie gepflückt,
Kornblumen sind es, Mohn und Raden.
Der jauchzt: „Sieh, Vater, nur die Pracht,
die hat der liebe Gott gemacht!“

Julius Sturm

Rolnik i jego dziecko

Rolnik stoi przed swoim polem
I czoło marszczy w bruzdy:
„Przecież rolę dobrze uprawilem,
Zadbałem o czyste ziarno siewne;
Teraz spójrz mi na ten chwast!
Zły wróg mi to uczynił!”

Wtedy podchodzi jego synek uradowany,
bogato obładowany kolorowym
kwieciami,
nazrywanym na tym polu,
są to chabry, maki i kąkole.
On krzyczy z radości:
”Spójrz ojciec na ten przepych,
który kochany Bóg nam dał!”

Tłumaczenie: Jan Grzegorzcyk

Komunikat

Członkowie pragnący z nowym rokiem szkolnym podjąć lub kontynuować naukę języka niemieckiego w naszym Towarzystwie winny zgłosić się w biurze w czwartek, dnia 08. września 2005r. o godz. 16³⁰ celem ustalenia spraw organizacyjnych. Odpłatność za 1godz. lekcyjną nie uległa zmianie i nadal wynosi 2,-zł. płatne miesięcznie z góry.

Kleine Geschichte Schlesiens (7.Folge)

Friedrich II wusste, dass für Österreich der Verlust Schlesiens bitter war. Deshalb tat er viel, um die eroberte Provinz nach Süden militärisch zu sichern. Es wurden zuerst die schon bestehenden Festungen ausgebaut: Glogau, Breslau, Brieg und Cosel, Schweidnitz, Neisse und Glatz. Zur Verstärkung der Festungslinie gegenüber Böhmen ließ der König Silberberg errichten. Die Stärke der Garnison betrug 35000 Mann, das Zehnfache von dem, was die Österreicher in Schlesien stationiert hatten.

Für so viele Soldaten reichten die bestehenden militärischen Unterkünfte nicht und man musste daher Kasernen und Wirtschaftsgebäude bauen. Für die schönen Künste blieb kaum Geld übrig.

Anstatt der österreichischen Lässigkeit gab es jetzt Strenge und preußische Bürokratie. Nicht alle waren davon begeistert, aber Friedrich II konnte sicher sein, dass ihn die Protestanten begrüßten. Die Katholiken versuchte er durch Toleranz zu gewinnen. Er säkularisierte nicht die Klöster, so wie es anderswo geschah. Er ließ auch die Jesuiten, die er als gute Pädagogen schätzte im Lande, nachdem der Pabst diesen Orden aufgelöst hatte. Zu diesem Verhalten passte nicht, dass Katholiken nicht in leitende Beamtenstellen kommen konnten. Dieses Misstrauen gegenüber Katholiken behielt die preußische Regierung bis 1918 bei.

Schlesien bekam eine Sonderstellung - es erhielt einen Provinzialminister, der in Breslau wohnte und dem König direkt unterstand. Die Provinz wurde in zwei Teile eingeteilt: den nördlichen verwaltete Glogau, den mittleren und südlichen Breslau. An der Spitze der 40 Landkreise stand jeweils ein Landrat.

Der König reformierte die Verwaltung und auch die Justiz. Bei der Reform des Schulwesens halfen ihm der Abt Johann Ignaz Felbinger aus Sagan und der Unterrichtsminister Karl Abraham v. Zedlitz aus dem Kreis Landeshut.

Zur Erschließung der reichen Bodenschätze in Oberschlesien musste er aber Fachleute von auswärts ins Land holen, z.B. Freiherr von Heinitz und Graf Reden.

Friedrich II achtete vor allem auf die Textilindustrie, auch die Tuchmacherei in Grünberg förderte er, wie auch die Seidenraupenzucht. Viele „Weberhäuser“ in Grünberg gehen auf ihn zurück. Er war 44 mal in Grünberg.

In den drei Schlesischen Kriegen waren viele Menschen gestorben. Daher rief Friedrich Zehntausende von Siedlern ins Land. Er wollte ein richtiger Landsvater sein. Er prägte dem Land den preußischen Stempel auf.

Krótką historia Śląska (odcinek 7)

Król Fryderyk II wiedział, że utrata Śląska była dla Austrii gorzką pigułką. Dlatego czynił wiele, aby zdobytą prowincję zabezpieczyć wojskiem od południa. Najpierw rozbudowano już istniejące twierdze: Głogów, Wrocław, Brzeg i Koźle, Świdnicę, Nysę i Kłodzko. Dla wzmocnienia wobec Czech kazał król wybudować Srebrną Górę. Siła tamtejszego garnizonu wynosiła 35.000 chłopów, dziesięciokrotność liczby w jakiej stacjonowali Austriacy na Śląsku. Dla tak wielu żołnierza nie wystarczały istniejące wojskowe noclegownie i trzeba więc było budować koszary i zabudowania gospodarcze. Dla sztuk pięknych prawie nie starczało pieniędzy. W miejsce austriackiej opieszałości wstąpił dryl i pruska biurokracja. Nie wszyscy byli tym zachwyceni, ale Fryderyk II mógł być pewnym, że protestanci przyjęli go ochoczo. Katolików próbował pozyskać tolerancją. Nie sekularyzował klasztorów, jak miało to miejsce gdzie indziej. Pozostawił na Śląsku Jezuitów, których uważał za dobrych pedagogów, również wtedy, gdy papież rozwiązał ten zakon. Z tymi zachowaniami nie licowało to, że katolicy nie mogli objąć kierowniczych stanowisk urzędniczych. Ten brak zaufania do katolików utrzymywał rząd pruski aż do roku 1918.

Śląsk uzyskał pozycję szczególną: wyznaczono ministra prowincji, który mieszkał we Wrocławiu, i który podlegał bezpośrednio królowi. Prowincja została podzielona na dwie części: północną administrował Głogów, środkową i południową Wrocław. Na czele 40 powiatów stał zawsze starosta.

Król zreformował administrację oraz prawo. Przy reformie szkolnictwa pomagali mu opat Jan Ignacy Felbinger z Żagania i minister nauczania Karol Abraham von Zedlitz, pochodzący z powiatu Kamienna Góra.

Dla spożytkowania bogatych złóż kopalni na Górnym Śląsku musiał w ten rejon sprowadzić fachowców z zewnątrz np. barona von Heimitz i hrabiego Reden.

Fryderyk II dbał przede wszystkim o przemysł tekstylny, wspierał też sukiennictwo w Zielonej Górze, jak również hodowlę jedwabników. Wiele „domów sukienników” w Zielonej Górze pochodzi z jego czasów. Król ten odwiedził Zieloną Górę 44 razy. W trzech Wojnach Śląskich pomarło wielu ludzi. Dlatego też król ten ściągnął w tę krainę dziesiątki tysięcy osiedleńców. Fryderyk II chciał być prawdziwym ojcem tej krainy. Odcisnął na tej ziemi pruskie znamię.

Mein Komentar

Schon verläßt uns der Sommer. Manche Tage waren wirklich heiß. Auch in unserem gesellschaftlichen Leben gab es heiße Tage. Einiges davon kommt aus dem Inhalt der Protokolle vom 20. Juni und 01. Juli 2005, die in der Nummer 6/7 des „GM“ veröffentlicht wurden, hervor. Ergänzendes Material finden Sie in dem Protokoll des Revisionsausschusses vom 16.07.2005, und im Protokoll vom 19.07.2005.

Nicht für alle muss das ein interessantes Material gewesen sein. Bestimmt ist es für viele wichtiger, dass die Kinder und Jugendlichen glücklich und zufrieden aus den Lagern heimgekommen sind. Leider war es nicht möglich alle mitzunehmen, die bereitwillig waren, in die Lager zu fahren. Aber es kommt so eine Situation leider viel zu oft in unserem Leben vor, in der nicht alles klappt. Man muss die Hoffnung haben, dass es in der Zukunft besser wird, dass der neue Vorstand, den wir nochmals wählen werden, wird mehr Fähigkeit, mehr Willen und mehr Kraft besitzen, um noch mehr zu leisten.

Jan Grzegorzcyk

Mój komentarz

Lato już nas opuszcza. Niektóre dni były naprawdę gorące. Również w naszym Towarzystwie miały miejsce gorące dni. Jakaś część z tego można zaczerpnąć z treści protokołów z 20. czerwca i 01. lipca 2005r., które opublikowane zostały w numerze 6/7 naszego biuletynu. Uzupełniający materiał znajdą Państwo w protokole Komisji Rewizyjnej z dnia 16.07.2005 i w protokole z 19.07.2005r. Nie dla wszystkich musi to być zajmujący materiał. Na pewno dla wielu jest ważniejsze to, że dzieci i młodzież zadowolone i szczęśliwe wróciły do domu. Niestety nie było to możliwe, by zabrać wszystkich chętnych. W naszym życiu zdarza się jednak zbyt często taka sytuacja, że niestety nie wszystko się udaje. Ale trzeba mieć nadzieję, że w przyszłości będzie lepiej, a nowy Zarząd, który jeszcze raz będziemy wybierać, będzie miał więcej zdolności, więcej woli sił, by dokonywać jeszcze więcej.

Jan Grzegorzcyk

Żart językowy

-5-

Język niemiecki jest stosunkowo łatwy. Osoba obznajomiona z łaciną oraz z przypadkami, przyzwyczajona do odmiany rzeczowników, opanowuje go bez większych trudności. Tak w każdym razie twierdzą wszyscy nauczyciele niemieckiego podczas pierwszej lekcji...

Na początek, kupujemy podręcznik do niemieckiego. To przepiękne wydanie, oprawne w płótno, zostało opublikowane w Dortmundzie i opowiada o obyczajach plemienia Hotentotów (**auf Deutsch: Hottentotten**). Książka mówi o tym, iż kangury (**Beutelratten**) są chwywane i umieszczane w klatkach (Koffer) krytych plecionką (**Lattengitter**) po to by ich pilnować. Klatki te nazywają się po niemiecku "klatki z plecionki" (**Lattengitterkoffer**) zaś, jeśli zawierają kangura, całość nazywa się: **Beutelrattenlattengitterkoffer**.

Pewnego dnia, Hotentoci zatrzymują mordercę (**Attentäter**), oskarżonego o zabójstwo jednej matki (**Mutter**) hotentockiej (**Hottentottenmutter**), matki głupka i jąkały (**Stottertrottel**). Taka matka po niemiecku zwie się: **Hottentottenstottertrottelmutter**, zaś jej zabójca nazywa się **Hottentottenstottertrottelmutterattentäter**.

Policja chwyta mordercę i umieszcza go prowizorycznie w klatce na kangury (**Beutelrattenlattengitterkoffer**), lecz więźniowi udaje się uciec. Natychmiast rozpoczynają się poszukiwania. Nagle przybiega Hotentocki wojownik krzycząc: - Złapałem zabójcę! (**Attentäter**). - Tak? Jakiego zabójcę? - pyta wódz.

- **Beutelrattenlattengitterkofferattentäter**, - odpowiada wojownik.

- Jak to? Zabójcę, który jest w klatce na kangury z plecionki? - pyta Hotentocki wódz. - To jest - odpowiada tubylec -

Hottentottenstottertrottelmutterattentäter

(zabójca hotentockiej matki głupiego i jąkającego się syna).

- Ależ oczywiście - rzecze wódz Hotentotów - mogłeś od razu mówić, że schwytałeś :

Hottentottenstottertrottelmutterbeutelrattenlattengitterkofferattentäter!

Jak sami widzicie, język niemiecki jestłatwym językiem HA HA HA HA!!!

Grünberg, den 16.07.2005

Protokoll

zur Sitzung des Revisionsausschusses in Zusammensetzung von:

1. Herrn Michał Łyczak
 2. Herrn Czesław Sommerfeld
 3. Herrn Sylwester Szulc
- die am 16. Juli 2005 stattfand.

1. Der Ausschuss kontrollierte die Finanzdokumente der Gesellschaft für das vergangene erste Halbjahr 2005, darunter auch den für Oppeln vorbereiteten Finanzbericht, durch. Die Übersicht zeigte, dass die Finanzdokumente korrekt geführt sind; es wurden auch keine falsche Ausgaben festgestellt.
2. Der Ausschuss machte sich mit folgenden Dokumenten bekannt:
 - Protokoll von der Vorstandssitzung vom 20. Juni 2005
 - Protokoll von der Vorstandssitzung vom 01. Juli 2005
 - einem durch den Vorstand der Ortsgruppe in Landsberg gesandten Bündel, darin u.a. ein Protokoll von einer außerordentlichen Sitzung des Vorstandes vom 08. Juli 2005, eine Beschwerde mit gleichem Datum und ein Schreiben der Ortsgruppe Landsberg und Personen aus Prittisch vom 30. Juni 2005
 - mit einem Schreiben, das im vorigen Jahr von dem Verband der Deutschen in Neumark gesandt wurde, unterschrieben durch den Geschäftsführer Dipl. Ing. Wojciech Elsner, in dem er den Vorstand in Grünberg vor der Person des Herrn Tadeusz Langin-Kraszewski warnt.
 - mit anderen Schreiben, die durch den Vorsitzenden Herrn T.Langin-Kraszewski unterschrieben wurden und ein Schreiben des Herrn T.Langin-Kraszewski vom 21. Mai 2004
 - Personenakten von Herrn Boleslaw Gustaw Bernaczek.

Nach Lektüre dieser vielen Unterlagen beschloss der Ausschuss, dass:

- A. Der Beschluss des Vorstandes, Herrn Tadeusz Langin-Kraszewski (oder Tadeusz nur Kraszewski) aus der Mitgliederliste zu streichen, war richtig.
- B. Der aggressive Ton der s.g. „Beschwerde“, die von allen Vorstandsmitglieder der Ortsgruppe Landsberg unterschrieben wurde, insbesondere die auffallenden Fälschungen der Fakten über den Verlauf der Hauptversammlung am 12. Juni 2005, in der alle Mitglieder des Revisionsausschusses mitwirkten, lässt keine Hoffnung auf eine gute Zusammenarbeit zwischen dem jetzigen Vorstand der Ortsgruppe in Landsberg, und dem in Grünberg.

Im Hinblick auf Obiges schlägt der Ausschuss einstimmig vor, dass der Vorstand der Gesellschaft in seiner nächsten Sitzung den Beschluss fasst, die Ortsgruppe in Landsberg aufzulösen.

Es protokollierte: (-) Marta Blasik

Der Revisionsausschuss
(-) Drei Unterschriften

Zielona Góra, dn. 16.07.2005 r.

Protokół
z posiedzenia Komisji Rewizyjnej w składzie

1. Michał Łyczak
2. Czesław Sommerfeld
3. Sylwester Szulc

które odbyło się w dniu 16. lipca 2005r.

1. Komisja dokonała przeglądu dokumentów finansowych Towarzystwa za minione I półrocze 2005r., w tym przygotowane sprawozdanie finansowe do Opola. Przegląd nie wykazał nieprawidłowości w prowadzonej dokumentacji finansowej, nie stwierdzono też występowania wydatków niecelowych.

2. Komisja zapoznała się z następującymi dokumentami:

- protokół z zebrania Zarządu z dn. 20. czerwca 2005r.
- protokół z zebrania Zarządu z dn. 01. lipca 2005r.
- plik nadesłany przez Zarząd Koła w Gorzowie Wlkp., w tym m.in. protokół z nadzwyczajnego posiedzenia Zarządu z dnia 08. lipca 2005r., skarga z tą samą datą i pismo Koła w Gorzowie Wlkp. i osób z Przytocznej z dn. 30. czerwca 2005r.
- pismo nadesłane w ub. roku przez Stowarzyszenie Niemców Nowej Marchii podpisane przez Geschäftsführera Dipl. Ing. Wojciecha Elsner, w którym przestrzega on Zarząd w Zielonej Górze przed osobą pana Tadeusza Langin-Kraszewskiego
- inne pisma podpisane przez Vorsitzendera T.Langin-Kraszewskiego oraz pismo pana T.Langin-Kraszewskiego z dnia 21. maja 2004r.
- akta osobowe pana Bolesława Gustawa Bernaczek.

Po ich lekturze Komisja postanowiła uznać, że:

A. Uchwała Zarządu o skreśleniu pana Tadeusza Langin-Kraszewskiego (lub Tadeusza tylko Kraszewskiego) z listy członków Towarzystwa była słuszna.

B. Napastliwy ton tzw. „Skargi”, podpisany przez pełny skład Zarządu Koła w Gorzowie Wlkp., a w szczególności jaskrawe przeinaczenia faktów dot. przebiegu Walnego Zgromadzenia w dniu 12. czerwca 2005r., w którym brali też udział wszyscy członkowie Komisji Rewizyjnej, nie rokuje dobrej współpracy pomiędzy obecnym Zarządem Koła w Gorzowie Wlkp., a Zarządem w Zielonej Górze.

Mając powyższe na względzie Komisja Rewizyjna składa jednomyślny wniosek, by Zarząd Towarzystwa na swym najbliższym posiedzeniu podjął uchwałę o rozwiązaniu Koła w Gorzowie Wlkp.

Protokółowała: (-) Marta Błasiak

Komisja Rewizyjna:

(-) 3 podpisy

Grünberg, den 19. Juli 2005

Protokoll
zur Vorstandssitzung der S.-K.G.d.D.M. in Grünberg
am 19.07.2005

Herr Vorsitzender Andrzej Weiss begrüßte die Anwesenden:

1. Frau Elżbieta Pożarska
2. Herrn Edmund Kotlarski
3. Herrn Krzysztof Pawlak
4. Herrn Zenon Śmiałek
5. Herrn Jan Grzegorzcyk

und die sich im Büro befindete Frau Marta Błasik und Herrn Bolesław Bernaczek.

Als Protokollführer wurde einstimmig Herr J.Grzegorzcyk gewählt.

Der Vorsitzende stellte das Beratungsprogramm vor:

1. Ergebnisse der Gespräche in der Stiftung für Bürgerliche Initiativen (FIO)
2. Vereinbarungen mit dem Bevollmächtigten des Uni-Rektors
3. Entscheidung zum Vorschlag der Revisionskommission, der im Protokoll der Kommissionssitzung vom 16.07.2005 enthalten ist.
4. Besprechung über das finanzielle Ergebnis des Kinderferienlagers
5. Festlegungen über das Sprachlager.

Ad.1 Herr B.Bernaczek stellte sein Gespräch im Ministerium dar, indem er betonte, dass die hauptsächlichliche Ursache für Verschiebung des Termins zur Auswertung unseres Antrages das Fehlen von der Buchungsbilanz für das Jahr 2004 war.

Ad.2 Herr B.Bernaczek las das Protokoll vom Arbeitstreffen mit Frau Dr hab. Bernadetta Nitschke, aus dem herauskommt, dass der ev. nächste Termin der Konferenz in den Tagen von 24. bis 26.03.2006 möglich ist.

Ad.3 Der Vorstand nahm das Protokoll der Revisionskommission vom 16. Juli 2005 und die im Punkt 2 des Protokolls gezählten Dokumente zur Kenntnis.

Nach einer Diskussion fasste der Vorstand folgenden Beschluss:

Mit dem Tag vom 31. Juli 2005 wird die Ortsgruppe Landsberg aufgelöst. Eingehendes Liquidierungsverfahren und die Bedingungen zur ev. Reaktivierung der Ortsgruppe in Landsberg werden schriftlich an Frau Lucyna Rutkowska, die gegenwärtige Stellvertretende des Vorsitzenden, geschickt. Eine Kopie des Schreibens ist in die Umschläge mit dem „Grünberger Monatsblatt“ Nr 6/7 an die Adresse von allen unseren Mitgliedern, die in der Ortsgruppe Landsberg versammelt sind.

Ad.4 Der Schatzmeister stellte die letzte Abrechnung des Kinderferienlagers vor, aus der hervorgeht, dass die gesamten Kosten die Summe des Einkommens, die für das Lager bestimmt wurden, um 1.513,74 Zl. überschritten wurden.

Ad.5 Es wurde die Teilnehmerliste für das Sprachlager beschlossen. Die Abfahrt aus Grünberg wie üblich.

Damit wurde das Protokoll beendet und unterschrieben.

Protokollführer
(-) Jan Grzegorzcyk

Vorsitzender
(-) Andrzej Weiss

Zielona Góra, dnia 19.07.2005 r.

Protokół
z posiedzenia Zarządu TSKMN w Zielonej Górze
w dniu 19.07.2005 r.

Zebranych powitał pan Przewodniczący Andrzej Weiss witając obecnych:

1. Elżbieta Pożarska
2. Edmund Kotlarski
3. Krzysztof Pawlak
4. Zenon Śmiałek
5. Jan Grzegorzczak

oraz będących w biurze Martę Błasik i Bolesława Bernaczek.

Na protokolanta jednogłośnie wybrano pana J. Grzegorzczak.

Przewodniczący przedstawił porządek obrad:

1. Wyniki rozmów w Funduszu Inicjatyw Obywatelskich
2. Ustalenia poczynione z Pełnomocnikiem Rektora-Elekta UZ
3. Przyjęcie stanowiska w sprawie wniosku Komisji Rewizyjnej zawartym w protokole z posiedzenia tej Komisji w dniu 16.07.2005 r.
4. Omówienie wyniku finansowego przeprowadzonej kolonii letniej.
5. Ustalenia dot. obozu językowego.

Ad.1 Pan B.Bernaczek przedstawił swoje rozmowy w Ministerstwie akcentując, że głównym powodem przesunięcia terminu rozpatrywania naszego wniosku jest stwierdzony w nim brak bilansu księgowego za rok 2004.

Ad.2 Pan B.Bernaczek przedstawił protokół ze spotkania roboczego z panią dr hab. Bernadettą Nitschke, z którego wynika, że ew. następny termin Konferencji może być w dniach 24.-26.03.2006 r.

Ad.3 Zarząd zapoznał się z protokołem Komisji Rewizyjnej z dnia 16. lipca 2006 r. oraz wymienionymi w punkcie 2 tego protokołu dokumentami. Po dyskusji Zarząd podjął następującą uchwałę:

Z dniem 31. lipca 2005 r. Koło TSKMN w Gorzowie Wlkp. zostaje rozwiązane. Szczegółowe postępowanie likwidacyjne i warunki ew. reaktywowania Koła w Gorzowie Wlkp. przedstawione zostaną w piśmie adresowanym do Pani Lucyny Rutkowskiej obecnej Z-cy Przewodniczącego. Kopię tego pisma należy rozesłać wraz z egzemplarzem „Grünberger Monatsblatt” nr 6/7 na adres wszystkich naszych członków skupionych w Kole Gorzów Wlkp.

Ad.4 Skarbnik przedstawił ostatnie rozliczenie kolonii letniej z którego wynika, że łączny koszt kolonii przekroczył sumę przychodów przeznaczonych na tę kolonię o kwotę 1.513,74 zł

Ad.5 Ustalono listę uczestników obozu. Wyjazd z Zielonej Góry jak zwykle.

Na tym protokół zakończono i podpisano.

05. – 18.08.2005 r.
Jugendferienlager in Leba
- Obóz młodzieżowy w Łebie

